

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
ВРЕМЕННА КОМИСИЯ ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ

10.30
MB

ДОКЛАД

Относно: Доклад на Българската народна банка „Събитията и предприетите действия, свързани с „Корпоративна търговска банка” АД и търговска банка „Виктория” ЕАД

На заседание, проведено на 29 октомври 2014 г., Временната комисия по бюджет и финанси разгледа доклада на Българската народна банка „Събитията и предприетите действия, свързани с „Корпоративна търговска банка” АД и търговска банка „Виктория” ЕАД.

На заседанието присъстваха представителите на Българската народна банка: Иван Искров – управител, Калин Христов, Димитър Костов, Цветан Гунев – подуправители, Боряна Пенчева, проф. Стати Статев – членове на Управителния съвет, Нели Кордовска – изпълняваща правомощията на подуправител, ръководещ управление „Банков надзор”, Нина Стоянова – главен юрисконсулт; представителите на Асоциация на банките в България – Ирина Марцева – главен секретар и Елеонора Христофорова – юрисконсулт; представителя на Министерство на финансите – Атанас Кацарчев – съветник на министъра на финансите; представителите на Фонда за гарантиране на влоговете в банките – Росен Николов – председател на Управителния съвет, Боян Колев и Росица Петкова – главни експерти; квесторите на Корпоративна търговска банка – Елена Костадинчева, Станислав Лютов и Божидар Аршинков, както и представителите на трите одиторски фирми – Васко Райчев – председател на Делойт България, Тодор Тодоров – директор в Делойт България, Валя Йорданова – управител в АФА ООД, Николай Гърнев – управител в Ърнст и Янг одит ООД, финансистите – проф. Христина Вучева, Емил Хърсев, Красимир Ангарски и Стоян Александров и вложители в Корпоративна търговска банка.

Докладът беше представен от г-н Иван Искров.

Докладът представя първоначалното финансово състояние на двете банки въз основа на подадените от тях данни, излага изводи от новата надзорна проверка в КТБ, детайлно разкрива проведената комуникация между БНБ и основните акционери, от една страна, и кореспонденцията на БНБ с Европейската комисия, Европейския банков орган и Международния валутен фонд, от друга.

Съгласно докладваните от „Корпоративна търговска банка” АД (КТБ) данни към 31.03.2014 г. банката е отчетела активи в размер на 7302 млн. лв.

През първото тримесечие не са отчетени значими изменения, които да водят до промяна в рисковия профил на банката.

Брутният размер на редовните експозиции към 31.03.2014 г. е 5082.4 млн. лв. като за анализирания период техният размер нараства с 361.1 млн. лв. През тримесечието са отписани 3 броя експозиции на обща стойност 5

млн. лв. Напълно обезценени, но неотписани са 52 броя експозиции за близо 9 млн. лв.

Нетните необслужвани кредити са в размер на 19 748 хил. лв. и представляват 0.4% от нетния кредитен портфейл при 0.6% към 31.12.2013 г., или 29 млн. лв.

До 31.03.2014 г. капиталовата позиция на банката нараства до 758.6 млн. лв. в резултат от включването на годишната одитирана печалба и подчинен срочен дълг в размер на левовата равностойност на 35 млн. евро. Отчетеният по-висок размер на собствения капитал е основа, позволяваща по-същественото нарастване на кредитите през анализирания период, съответно на рисковия компонент.

Финансовият резултат за първото тримесечие е печалба в размер на 13.1 млн. лв., формиран от традиционна банкова дейност.

Ликвидните активи нарастват през отчетния период. В структурата им с водещ дял от 71% са паричните средства и салда при БНБ.

Последната надзорна инспекция в КТБ, извършена на банката в периода 20.05 – 8.07.2013 г. на база данните към 31.03.2013 г не установява нарушения на нормативната уредба, но са направени препоръки за подобряване на дейността ѝ.

След 12.06.2014 г. в резултат на редица публикации в медиите, интернет и социалните мрежи започва засилено теглене на средства от клиенти на КТБ, като за периода 13-20 юни отливът на привлечени средства от КТБ възлиза на 907 064 хил. лв. За същия период отливът на привлечените средства от ТБ „Виктория“ ЕАД възлиза на 56 241 хил. лв.

На 20.06.2014 г. по искане на ръководството на КТБ Управителният съвет на БНБ поставя банката под специален надзор за срок от 3 месеца и назначава квестори. На 22.06.2014 г. е поставена под специален надзор за същия срок и търговска банка „Виктория“ ЕАД, като са назначени квестори.

На 11.07.2014 г. на заседание на Комисията по бюджет и финанси в Народното събрание БНБ представя основните резултати от 10-дневния частичен преглед на активите на КТБ и търговска банка „Виктория“ ЕАД, а именно:

а) по отношение на търговска банка „Виктория“ ЕАД проверката потвърждава доброто състояние на кредитния портфейл и на неговото обезпечаване, както и наличие на необходимите провизии. Резултатите показват добри практики в управлението на кредитния риск в банката.

б) по отношение на КТБ, одиторите са в състояние да дадат оценка на малко над 1/3 от кредитния портфейл. Одиторите заявяват невъзможност да изразят становище за кредитен портфейл в размер от около 3.5 млрд. лв. (което е около 60% от общия кредитен портфейл на КТБ). Невъзможността за даване на оценка се определя от липсата на значителни части от кредитните досиета. Налице са сведения за унищожаване на документи в дните преди поставянето на банката под специален надзор, но са възможни и други причини за липсващата документация. Така при вече изчерпани и неналични ликвидни активи и при неустановена капиталова адекватност се оказва невъзможно на КТБ да бъде предоставена ликвидност - нито от централната банка във функцията ѝ на кредитор от последна инстанция, нито от

държавата. БНБ и правителството стигат до заключението, че при наличието на непълна информация и недостатъчни данни за качеството на активите на КТБ първоначалният план, включващ държавно участие в капитала на КТБ, не е оправдан.

На 25.07.2014 г. квесторите на КТБ представят Доклад за текущото състояние на банката. С доклада е представен неаудитираният финансов отчет на банката към 30.06.2014 г. Финансовият резултат на банката към 30.06.2014 г. е загуба в размер на 65.3 млн. лв. и се дължи изцяло на начислените през месеца разходи за обезценки на кредитния портфейл.

На 16.09.2014 г. Управителният съвет на БНБ взема решение за удължаване срока на специален надзор за КТБ АД и търговска банка „Виктория“ ЕАД с още два месеца, съответно до 20 и 22.11.2014 г., тъй като банката продължава да изпитва остър недостиг на ликвидност за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори, които са в размер общо на 6 227 521 хил. лв. към септември 2014 г., а за търговска банка „Виктория“ ЕАД възлизат на 285 786 хил. лв. БНБ застъпва становището, че преди да се направи ясна оценка на качеството на активите и капиталовата адекватност на КТБ не е възможно да бъдат взети икономически обосновани и правно обвързващи решения за бъдещето на банката. На база резултата от оценката на активите на КТБ, докладваното съотношение на капиталовата ѝ адекватност и заявените междуременно инвестиционни намерения от ЕРІС в периода от 1.11.2014 г. до 20.11.2014 г. следва да се вземе окончателно решение относно КТБ.

По отношение на търговска банка „Виктория“ ЕАД БНБ заявява, че тъй като КТБ е поставена под специален надзор поради недостиг на ликвидност тя не може да предостави ликвидна подкрепа на търговска банка „Виктория“ ЕАД. Съответно търговска банка „Виктория“ ЕАД не разполага с ликвидни активи, които да отговарят на изискванията на Наредба № 6 на БНБ и срещу които тя да може да получи ликвидност от БНБ по реда на правилата за кредитор от последна инстанция. Независимо от факта, че оценката на активите и надзорните отчети на търговска банка „Виктория“ ЕАД показват, че към момента банката посреща регулаторните изисквания за капиталова адекватност, банката не може да получи държавна помощ, тъй като при разрешаването на такава помощ от Генерална дирекция „Конкуренция“ на Европейската комисия търговска банка „Виктория“ ЕАД трябва да се разглежда като част от групата на КТБ и изискванията за държавна помощ трябва да са изпълнени от групата като цяло. На този етап обаче предвид неяснотата по отношение на капиталовата адекватност на КТБ не може да се докаже пред ЕК, че КТБ има достатъчно ниво на капиталова адекватност за получаване на държавна помощ.

Ето защо единственият източник за осигуряване ликвидност на търговска банка „Виктория“ ЕАД остава продажбата на неликвидни активи - портфейл от кредити. На тази основа са дадени предписания на квесторите на ТБ „Виктория“ ЕАД да предприемат действия по подготовка за провеждане на тръжна процедура по продажба на обособени части от кредитния портфейл на банката с цел осигуряване на необходимата

ликвидност за посрещане на задълженията на банката към вложители и кредитори.

По отношение на КТБ анализът и оценката на активите на банката, извършена от одиторските фирми в периода 05.08. – 20.10.2014 г. сочи, че общата сума на всички активи на банката е в размер на 6662 млн. лв. Заключение на одиторските фирми е за необходимост от обезценки на активи на банката с общ размер 4222 млн. лв. Високоликвидните средства на банката (парични средства по сметки в централната банка и в наличност) към 30.09.2014 г. са 331 млн. лв. Увеличението от 187 млн. лв. в сравнение с 30.06.2014 г. е резултат от прехвърляне по сметки в БНБ на средства, държани по кореспондентски сметки в търговски банки, и постъпления от погашения по главници и лихви.

За периода са начислени разходи за обезценки, възникнали в резултат на разкрити загуби и прекласификация на експозиции:

1. Най-големи са загубите в резултат от извършената на 20.06.2014 г. счетоводна операция, отразяваща изтегляне на каса на 206 млн. лв. срещу неизпълнено задължение на „Бромек“ ЕООД за връщане на парите на 30.06.2014 г., което е отчетено като актив под формата на това вземане. За него на практика не съществуват ясни основания нито за фактическото му възникване, нито за реалната му събираемост от банката. Поради това неговата стойност е нула в съответствие със стандартите за признаване на активи по Международните стандарти за финансово отчетване (МСФО).

2. През разглеждания период е установена и друга подобна операция. В резултат на заемообразно предоставяне на държавни ценни книжа (ДЦК) на стойност 80 млн. евро на „ТЦ-ИМЕ“ АД, които то не е в състояние нито да върне (или възстанови), нито алтернативно да заплати дължимото възнаграждение, сумите, отчетани като част от инвестиционен портфейл ДЦК, са преквалифицирани във вземане от „ТЦ-ИМЕ“ АД. Тъй като дружеството е в процедура по несъстоятелност и вероятността това вземане да бъде събрано е минимална, последното е обезценено на 100%.

3. В балансовата стойност на кредитния портфейл към 30.09.2014 г. са отразени обезценки за 148 млн. лв. съгласно действащата до 20.08.2014 г. политика за определяне на загуби от обезценка.

Резултатите от извършената от одиторските фирми оценка на основните балансови позиции на банката (в т. ч. извадки от кредити, инвестиционен портфейл, ценни книжа, други активи, недвижими имоти), която включва експозициите на 138 фирми кредитополучатели с общ размер на задълженията към 30.09.2014 г. 5335 млн. лв., или 96.6% от общия корпоративен кредитен портфейл са следните:

1. За 14 кредитополучателя с общ размер на експозициите 441 млн. лв. няма признаци за обезценка или обезценката е минимална. Независимо че в пет от случаите не са установени съществени валидни обезпечения, финансовото състояние на фирмите дава основание за заключение, че за тази група са необходими обезценки в размер на 46 млн. лв.

2. За 29 кредитополучателя с общ размер на експозициите от 888 млн. лв. е установена оперативна дейност, резултатите от която не подкрепят в достатъчна степен обслужването на кредитите ѝ. За тези дружества

са установени съществени признаци за влошаване на финансовото им състояние (трайно намаляващи приходи и/или печалби; загуба от дейността; отрицателен собствен капитал и т.н.) и/или бизнес, чийто предмет на дейност и мащаб не е съпоставим с размера или целта на предоставения заем; за четири от дружествата не са идентифицирани валидни обезпечения. Общо за тази група изводът е, че са необходими обезценки в размер на 594 млн. лв.

3. Група от 6 кредитополучателя с обща експозиция 377 млн. лв. може да бъде определена като дружества с оперативна дейност с висока степен на бизнес зависимост от малко на брой свързани лица. Като цяло за групата са необходими обезценки в размер на 216 млн. лв.

4. Най-голямата група от 82 кредитополучатели се състои от такива, които в преобладаващата си част (67 случая) нямат собствена оперативна дейност или тя е силно ограничена, а приходите им се генерират изцяло или преобладаващо от трети лица. Общата експозиция на всички дружества от групата е 3434 млн. лв., или 64% от кредитния портфейл. Това са дружества и холдингови компании, чиято основна дейност е предимно инвестиционна, в много случаи без собствен персонал и друга оперативна дейност. Много от тях са новосъздадени (т.е. създадени в рамките на 12 месеца преди отпускането на първия кредит) или такива с цел придобиване на дялове и акции в други дружества. Към 30.09.2014 г. в резултат на анализа на кредитополучателите в тази категория коефициентът на покритие на дълга с валидни обезпечения, като се вземе предвид възстановимата им стойност, е едва около 2%. Според счетоводните баланси на кредитополучателите от тази група в случаите, когато такива са налични, голяма част от тях отчитат значителни вземания от трети лица или инвестиции в други предприятия. Изводът от оценката е, че за тази група кредити има основания за начисляване на съществена обезценка в размер на 3021 млн. лв.

5. Сходна по способността си да обслужва кредитите е група от 5 дружества, които макар и да имат оперативна дейност, не постигат резултати, позволяващи обслужването на кредитите, а валидните обезпечения, доколкото ги има, са на ограничена стойност. При експозиция от 172 млн. лв. за тази група е необходима обезценка от 166 млн. лв.

6. Като отделна група са посочени две дружества, за които вече е открита процедура по несъстоятелност и очакваната загуба е оценена на 14 млн. лв.

Сумарно към 30.09.2014 г. общата сума на брутната балансова стойност на кредитите от извадката е в размер на 5335 млн. лв. с оценка за необходими обезценки по тях в размер на 4057 млн. лв.

Изводът от докладите на одиторските фирми е за необходимост от обезценки на ценни книжа в размер на 144 млн. лв.

Докладите на одиторите са предоставени в Софийска градска прокуратура поради установени множество пропуски, допуснати от банката преди поставянето ѝ под специален надзор, които правят представяните от нейното ръководството финансови и надзорни отчети пред управление „Банков надзор“ на БНБ недостоверни и подвеждащи.

Констатациите и заключенията в доклада от проведената надзорна инспекция в периода 7 юли - 14 октомври 2014 г. потвърждават изводите, направени в резултат на докладите на одиторските компании за анализ и оценка на активите на КТБ, а именно, че контролните и ръководни органи на банката са прилагали порочни банкови и бизнес практики, като по този начин в продължение на години са представяли неверни и подвеждащи финансови и надзорни отчети. Ето защо и този доклад е изпратен на Софийска градска прокуратура.

В доклада на Българска народна банка подробно е описана и работата ѝ с основните акционери на „Корпоративна търговска банка“ АД в търсенето на решение във връзка със създалата се ситуация в банката, работата с Европейския банков орган по повод инициране на преглед на качеството, капацитета, практиките и процедурите на управление ”Банков надзор” в БНБ, работата с Международния валутен фонд и отправеното искане за организиране на мисия на Международния валутен фонд в България, изложено е и становището на българската страна по повод образувана от Европейската комисия на 25.09.2014 г. Процедура за нарушение № 2014/2240 във връзка с неизпълнение на задълженията, произтичащи за България, съгласно чл. 1, параграф 3 и член 10, параграф 1 от Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО във връзка с неосигуряване на достъп до депозитите в „Корпоративна търговска банка“ АД.

При проведените разисквания по доклада на Българска народна банка членовете на Временната комисия по бюджет и финанси поставиха множество въпроси свързани с осъществения банков надзор, с методиката по която са извършвани одиторските проверки, възможните решения по казуса на „Корпоративна търговска банка“ АД, необходимите законодателни промени и др.

След проведените разисквания по доклада Временната комисия по бюджет и финанси предлага на Народното събрание да разгледа и приеме следния проект за решение:

ПРОЕКТ!

РЕШЕНИЕ

Народното събрание на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България

РЕШИ:

1. Министерският съвет съвместно с Българската народна банка и Комисията за финансов надзор, в срок до..... да извърши анализ на Закона за Българската народна банка, Закона за кредитните институции и Закона за гарантиране на влоговете в банките и да внесе в Народното събрание законодателни изменения в съответствие с правото на Европейския съюз в областта на банковото дело, които да гарантират ефективност на банковия надзор и стабилност на банковата система в България.

2. Народното събрание, в срок до 6 ноември 2014 г., да приеме законодателни изменения, които да осигурят изплащането на гарантираните депозити при условията и в сроковете определени в правото на Европейския съюз.

3. Народното събрание, в срок до 6 ноември 2014 г., да приеме изменения в Закона за кредитните институции, които да задължат Българската народна банка да предложи действия за оздравяване на банките, когато собствения им капитал стане отрицателна величина, като отчита макроикономическия ефект и ефекта върху държавния бюджет.

4. С цел по-ефективна защита на публичния интерес и интереса на вложителите в Корпоративна търговска банка, свързан с необходимостта да се проследят извършените от акционери и администратори на банката, както и свързаните с тях лица, операции с активи, имущество, финансови инструменти и парични трансфери, препоръчва на Българска народна банка да сключи договор с международно юридическо лице, притежаващо опит в тази сфера, включително в разследване и проследяване на парични потоци при неплатежоспособност.

Проектът за решение беше приет по т.1, 2 и 4 с 12 гласа „за”, 4 гласа „против”, без „въздържали се”, а по т. 3 с 10 гласа „за”, 6 гласа „против”, без „въздържали се”.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВРЕМЕННАТА КОМИСИЯ
ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ:**

МЕНДА СТОЯНОВА